

Asia C-346/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

1.6.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Tribunal Supremo (Espanja)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

17.5.2023

Vastaaja/valittaja:

Banco Santander S. A., joka on Banco Banif S. A:n seuraaja

Kantaja/vastapuoli:

Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales-Auge, jota edustavat sen jäsenet Andrea ja Alberto

Pääasian oikeudenkäynnin kohde

Sijoittautumisvapaus – Palvelujen tarjoamisen vapaus – Rahoitusinstrumenttien markkinat – Direktiivi 2004/39/EY – Muutoksenhakuoikeus – Kuluttajajärjestöjen asiavaaltuus – Toimenpiteet, joita ei voida pitää tavallisena, tavanomaisena tai yleisenä käyttönä tai kulutuksena

Menettelyvirheeseen perustuva tuomion purkamista koskeva hakemus ja kassaatiovalitus, joka on tehty Tribunal Supremoon Audiencia Provincial de Granadan tuomiosta, jolla hylättiin Banco Banif, S. A. (nykyään Banco Santander, S. A.) tekemä valitus ensimmäisessä oikeusasteessa annetusta tuomiosta, jolla oli hyväksytty osittain vaatimukset, joita Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales Augen (yleisten palvelujen kuluttajien ja käyttäjien järjestö, jäljempänä Auge) oli esittänyt, edustajinaan jäsenensä Alberto ja Andrea, riita-asiassa, jossa vaaditaan toteamaan useita rahoitustuotteiden ostosopimuksia pätemättömiksi suostumuksessa olleen virheen perusteella.

Ennakkoratkaisupyyntö kohde ja oikeudellinen perusta

Tulkintaa koskeva ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymys

Voivatko kansalliset tuomioistuimet sillä perusteella, että kuluttajajärjestöillä on asiavaltuus, jonka perusteella ne voivat edustaa tuomioistuimessa sijoittajia/kuluttajia, jotka esittävät vaatimuksia sillä perusteella, että sijoituspalveluyhtiö ei ole täyttänyt velvoitteitaan monimutkaisten rahoitustuotteiden markkinoinnissa, poikkeuksellisesti rajoittaa tätä asiavaltuutta, kun yksittäisen vaatimuksen yhteydessä kyseessä ovat sijoittajat, joiden taloudelliset voimavarat ovat erittäin vahvat ja jotka toteuttavat liiketoimia, joita ei voida pitää tavanomaisena ja yleisenä käyttönä, ja jotka ajavat riita-asiaa kuluttajansuojajärjestön suojissa sillä seurauksella, että ne voivat hyödyntää oikeudenkäynnissä mahdollista vapautusta huomattavan suurista oikeudenkäyntikuluista ja välttää tuomioistuimelle suoritettavat vakuusmaksut ja vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamisen siinä tapauksessa, että vaatimukset ovat perusteettomia ja jopa epäasiallisia?”

Unionin oikeussäännöt, joihin vedotaan

Rahoitusvälineiden markkinoista 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/39/EY (MiFID I-direktiivi): 52 artiklan 2 kohta (Muutoksenhakuoikeus).

Unionin tuomioistuimen tuomio 2.4.2020, Reliantco Investments ja Reliantco Investments Limassol Sucursala București, C-500/18, EU:C:2020:264

Unionin tuomioistuimen tuomio 20.9.2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, 35 ja 36 kohta.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin vedotaan

Kuluttajien ja käyttäjien suojasta annetun yleisen lain ja muiden täydentävien lakien uudelleen laaditun toisinnon, joka on hyväksytty 16.11.2007 annettulla kuninkaan asetuksella 1/2007 (Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias), 8 §:n 1 momentissa säädetään, että kuluttajien ja käyttäjien perusoikeuksiin kuuluu erityisesti se, että he saavat käyttää laillisesti perustettuja kuluttajien ja käyttäjien järjestöjä, ryhmittymiä, yhdistyksiä tai liittoja etujaan edustamaan.

Siviiliprosessilain (Ley de Enjuiciamiento Civil, LEC) 11 §:n 1 momentissa säädetään, että laillisesti perustetuilla kuluttaja- ja käyttäjäjärjestöillä on asiavaltuus jäsentensä ja järjestön oikeuksien ja etujen sekä kuluttajien ja

käyttäjien yleisten etujen puolustamiseen tuomioistuimessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta vahinkoa kärsineiden henkilöiden henkilökohtaista asiavaltuutta.

Maksuttomasta oikeusavusta 10.1.1996 annetun lain 1/1996 (Ley 1/1996, de 10 de enero, de asistencia jurídica gratuita) toisen lisäsäännöksen nojalla kuluttajajärjestöillä on oikeus ajaa riita-asiaa tuomioistuimessa maksutta, kun nostetut kanteet ”liittyvät suoraan tuotteisiin tai palveluihin, joita kulutetaan tai käytetään tavallisesti, tavanomaisesti ja yleisesti”.

Lain 1/1996 36 §:n 2 momentin nojalla tämä edellyttää sitä, että jos järjestö häviää riidan, sen ei tarvitse maksaa vastapuolen oikeudenkäyntikuluja, vaikka menettely olisi erittäin laaja, eikä niitä tarvitse maksaa myöskään yksittäisten jäsenten, joita kyseinen järjestö edustaa tuomioistuimessa.

Tavallisesti, tavanomaisesti ja yleisesti käytettävien tuotteiden tai palvelujen luettelon vahvistamisesta 1.9.2000 annetussa kuninkaan asetuksessa 1507/2000 (Real Decreto 1507/2000, de 1 de septiembre, que establece el catálogo de productos o servicios de uso común, ordinario y generalizado) sisällytetään niihin yleisesti pankki- ja rahoituspalvelut (liitteessä I oleva c kohdan 13 alakohta).

Sekä tuomioistuinlaitoksesta annetun lain (Ley Orgánica del Poder Judicial) 11 §:n 2 momentissa että siviiliprosessilain (Ley de Enjuiciamiento Civil) 247 §:n 2 momentissa säädetään samoin sanamuodoin, että tuomioistuimet hylkäävät perustellulla päätöksellään kaikki vaatimukset, liitännäisvaatimukset ja prosessiväitteet, jotka on esitetty selvästi oikeutta väärinkäyttämällä tai lain taikka menettelysääntöjen kiertämiseksi.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Alberto ja Andrea antoivat toukokuun 2007 ja maaliskuun 2009 välisenä aikana Banco Banif S. A:lle (nykyisin Banco Santander S. A.) viisi rahoitustuotteiden ostomääräystä (viisi joukkovelkakirjaa, joita olivat laskeneet liikkeelle erityisesti KBC, Lehman Brothers, PNP Parisbas ja Abbey), jotka olivat suuruudeltaan 150 000–300 000 euroa ja joiden kokonaismäärä oli 900 000 euroa.
- 2 Kaikki sopimukset tehtiin rahoitusvälineiden markkinoista 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY (MiFID I –direktiivi) voimassaoloaikana.
- 3 Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales (jäljempänä Auge), jota edustivat sen jäsenet Alberto ja Andrea, nostivat pankkia vastaan kanteen, jossa he vaativat edellä mainittujen rahoitustuotteiden ostosopimusten toteamista pätemättömiksi suostumuksessa olleen virheen perusteella sekä 481 634,14 euron suuruisen summan palauttamista sijoittajille palkkioineen, kuluineen ja korkoineen. Kyseinen vaatimus hyväksyttiin vuosina 2007 ja 2008 tehtyjen ostomääräysten osalta mutta hylättiin vuoden 2010 määräyksen osalta. Tämän seurauksena sijoituspalveluyhtiö tuomittiin palauttamaan kantajille 462 515,74

euroa laillisina korkoineen laskettuina kumottujen sijoitusten päivämäärästä lukien.

- 4 Vastaajan tekemä valitus hylättiin Audiencia Provincial de Granadassa, joka pysytti ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion, sillä se katsoi, että vastaajana oleva yhtiö ei ollut ottanut huomioon asiakkaiden sijoittajaprofiilia eikä ollut antanut heille ennen sopimuksen tekemistä selkeitä ja täydellisiä tietoja sopimuksen kohteena olevien tuotteiden riskeistä.
- 5 Vastaajana ollut pankki teki Audiencia Provincialin tuomiosta menettelyvirheeseen perustuvan tuomion purkamista koskevan hakemuksen ja kassaatiovalituksen, jotka molemmat hyväksyttiin käsiteltäviksi.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 6 Kantaja väittää, että Augella ei ole asiavaltuutta vaatimusten esittämiseen jäsentensä nimissä, koska sopimuksen kohteena olevat tuotteet eivät ole tavallisesti ja yleisesti käytettäviä vaan kyseessä ovat päinvastoin spekulatiiviset rahoitustuotteet, joilla on suuri taloudellinen arvo, joka ylittää tavanomaisten kulutustuotteiden arvon.
- 7 Se lisää, että ennakkoratkaisupyyntö esittäminen ei ollut tarpeen, koska kuluttajajärjestöjen asiavaltuus on kansallisen lainsäädännön, johon unionin oikeudessa viitataan, piiriin kuuluva kysymys.
- 8 Auge eli vastaaja katsoi, että oli asianmukaista esittää ennakkoratkaisupyyntö siitä, että rahoitusalan kuluttajalta vietäisiin kuluttajan asema sillä perusteella, että hänen sijoituksensa ovat määrältään suuria ja monimutkaisia, ja siten oikeus ajaa asiaansa kuluttajajärjestön välityksellä pankkilaitosta vastaan.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntö perusteista

- 9 Tribunal Supremo korostaa, että valituksen kannalta on riidanalaista ja merkityksellistä, että annetaan ratkaisu siitä, onko Auge-järjestöllä asiavaltuus, jonka perusteella se voi esiintyä tuomioistuimessa edustamassa sijoittajia, joihin vaatimus liittyy ja jotka ovat sen jäseniä, ja ajaa kanteita, jotka liittyvät siihen, ovatko sijoituspalveluyhtiöt täyttäneet tiedonantovelvoitteensa MiFID I – direktiivin sääntöjen mukaisesti.
- 10 Tribunal Supremo on yleisesti hyväksynyt, että kuluttajajärjestöillä on asiavaltuus jäsentensä puolustamiseen sellaisia kanteita ajamalla, joita on nostettu MiFID I - direktiivin sääntöjen perusteella, myös sellaisten riitojen yhteydessä, joissa Auge on ollut osapuolena.
- 11 Tribunal Supremo on kuitenkin kahdessa konkreettisessa tuomiossa katsonut, että Augelta puuttuu kuluttajajärjestönä asiavaltuus kuluttajien henkilökohtaisten

intressien puolustamiseen spekulatiivisten ja taloudelliselta arvoltaan suurien rahoitustuotteisiin tehtyjen sijoitusten osalta, koska se on katsonut, että kyseessä eivät olleet tuotteet tai palvelut, jotka olisi varsinaisesti tarkoitettu kuluttajille, koska niitä ei käytetä tavallisesti, tavanomaisesti ja yleisesti, ja koska Espanjan lainsäädännössä tämä kuluttajien ja käyttäjien järjestöjen asiavaltuus liittyy niiden oikeuksien puolustamiseen silloin, kun ne ovat suorassa yhteydessä tavallisesti, tavanomaisesti ja yleisesti käytettyihin tai kulutettuihin tavaroihin tai palveluihin.

- 12 Tribunal Supremo perusteli kyseisiä tuomioita siten, että on olemassa rahoituspalveluja, jotka luonteensa ja olosuhteiden perusteella – kun otetaan huomioon niihin liittyvät suuret summat tai spekulatiivisuus – ylittävät käsitteen ”tavallisesti, tavanomaisesti ja yleisesti käytetyt palvelut” rajat. Tämä ei tarkoita sitä, että nämä asianomaiset konkreettiset sijoittajat eivät voisi ajaa asiaansa tuomioistuimessa itse puolustaakseen oikeuksiaan, vaan sitä, että ei ole perusteltua, että he menettelevät näin kuluttajajärjestön välityksellä, jotta välttyisivät maksamasta tuomioistuimelle suoritettavia vakuuksia, jotka ovat tarpeen kanteiden nostamiseksi, tai välttäisivät riskit, joita aiheutuu siitä, että heidät mahdollisesti tuomittaisiin maksamaan oikeudenkäyntikulut alemmissa tuomioistuimissa ja kassaatioistuimissa.
- 13 Tällä pyritään välttämään tämän kuluttajajärjestöllä olevan erityisen asiavaltuuden petokellinen tai väärinkäytösluonteinen käyttö riita-asioissa, joissa asema kuluttajana on riidan luonteen ja riidanalaisen summan suuruuden vuoksi vähemmän selvä ja tarkoituksena on hyötyä oikeudesta maksuttomaan oikeusapuun, joka laissa myönnetään näille järjestöille, kun ne puolustavat jäsentensä etuja.
- 14 Tribunal Supremen tiedossa ei ole, että unionin tuomioistuin olisi nimenomaisesti lausunut kansallisten tuomioistuinten harkintavallasta, joka koskee kuluttajien ja käyttäjien järjestöjen asiavaltuutta MiFID I -direktiivin sääntöihin perustuvien oikeuksien käyttämisessä.
- 15 Todettakoon lopuksi, että Tribunal Supremo ei ole milloinkaan evännyt kuluttajan asemaa voittoa tavoittelevilta sijoittajilta, jotka toimivat yritys- tai elinkeinotoiminnan ulkopuolella, vaikka heidän sijoituksensa olisivat olleet monimutkaisia tai määrältään suuria, vaan on kyseenalaistanut tällaisen järjestön asiavaltuuden vain joissain konkreettisissa tapauksissa, joissa se on katsonut olosuhteiden perusteella, että kyseessä voisi olla prosessipetos, jolla pyritään välttämään tuomioistuimelle annettavien vakuuksien maksaminen ja seuraukset, joita aiheutuisi siitä, että sijoittaja veloitettaisiin korvaamaan oikeudenkäyntikulut, kun hän ei aja asiaansa itse vaan kuluttajajärjestön välityksellä, mistä aiheutuu vahinkoa sekä vastapuolelle että julkisille varoille.
- 16 Tästä syystä on tarpeen tiedustella unionin tuomioistuimelta, voidaanko tiettyjen olosuhteiden perusteella, vaikka sijoituksen suuri määrä tai sen monimutkaisuus ei vie sijoittajalta kuluttajan asemaa, rajoittaa kuluttajajärjestön asiavaltuutta hänen edustamiseensa, kun arvioidaan, että kyseessä voisi olla prosessipetos, jonka

avulla vältetään tuomioistuimelle annettavien vakuuksien maksaminen ja seuraukset, joita aiheutuu siitä, että sijoittaja velvoitettaisiin korvaamaan oikeudenkäyntikulut, kun hän ei aja asiaa itse vaan kuluttajajärjestön välityksellä.

TYÖASIAKIRJA